

Täysistunto

Tiistai 12.12.2017 klo 13.59—17.07

7. Keskustelualoite seksuaalisesta häirinnästä

Keskustelualoite KA 14/2017 vp

Keskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Päiväjärjestyksen 7. asiana on ajankohtaiskeskustelu seksuaalisesta häirinnästä. Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja Tuula Haatainen. Tämän jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä 1 tai 2 minuutin pituisia vastauspuheenvuoroja, jotka varataan V-painikkeella. Keskusteluun on varattu aikaa puolitoista tuntia.

Keskustelu

14.10 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Hyvät kollegat! Hyvät suomalaiset, bästa finländare! Me kansanedustajat kokoonnumme päivästä toiseen tähän saliin väittelemään poliittisista kysymyksistä. Väännämme ja käännämme ja useimmiten kuulemme vain omia ajatuksiamme. Olemme yleensä parempia löytämään eroavaisuuksia kuin meitä yhdistäviä asioita. Tänään on toivottavasti toisin. Tänään me voimme näyttää koko suomalaiselle yhteiskunnalle, että eduskunta on kuullut kansalaisia puhuttaneen huolen, että otamme tosissamme ihmisten henkilökohtaiset ja kiipeät kokemukset, että me nousemme ylös ja sanomme, että liian pitkä hiljaisuuden aika on ohi.

Tänään meillä on mahdollisuus tehdä yhteistyötä puolueesta, valiokunnasta, vaalipiiristä, iästä, sukupuolesta riippumatta, kun Suomen eduskunta käy historiallisen keskustelun seksuaalisesta häirinnästä ja sen kitkemisestä. Kun koko Suomi puhuu seksuaalisesta häirinnästä, kansanedustajat ja eduskunta eivät voi vaieta. Siksi on tärkeää, että käymme parlamentaarisen keskustelun seksuaalisesta häirinnästä. Toivon, että meistä jokainen on tullut tänään tähän saliin yhden asian takia: lähettämään selkeäsanaisen viestin siitä, että Suomessa, meidän kaikkien yhteisessä kotimaassa, ei ole mitään sijaa seksuaaliselle häirinnälle. Tämä on meidän jokaisen, meidän poliitikkojen vastuulla. Kyse on jokaisen ihmisen oikeudesta omaan vartaloonsa. Kyse on jokaisen ihmisen oikeudesta elää ilman ahdistelua ja pelkoa. Kyse on suomalaisten turvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! En aio tässä puheessani paljastaa omia kokemuksiani seksuaalisesta häirinnästä, sillä tässä ei ole kyse minusta. Tässä ei ole kyse yksittäistapauksista, vaan laajasta rakenteellisesta ja vastenmielisestä ongelmasta. Seksuaalinen häirintä on ongelma, jonka olemassaolo on tiedetty aina. Hiljaisuuden kulttuuri sai elää liian pitkään. Hiljaisuuden kulttuuri on murtanut liian monta ihmistä. Juuri siksi on tärkeää, että me kaikki yhdessä murramme tämän hiljaisuuden.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

Kansainvälinen sosiaalisen median Me too -kampanja ravisteli koko maailmaa. Se johti useisiin paljastuksiin vallan väärinkäytöstä ja sitä kautta moniin potkuihin, myös politiikassa. Usein häirintä ja ahdistelu liittyvät valta-aseman väärinkäyttöön, ja on rehellistä todeta, että useimmiten uhrit ovat naisia.

Vuosi on aika, jossa ehtii tapahtua mitä vain. Viime marraskuussa naisten ahdistelulla rehvastellut henkilö valittiin huippupestiin Atlantin toisella puolella. Tämän vuoden syksyllä valtameren molemmin puolin naiset ja miehet ovat nousseet julkisesti ahdistelua vastaan. Maailma ja Suomi sen mukana muuttuu parempaan suuntaan, ja syynä on suurin muutosvoima kaikista: ihmisten rohkeus ja halu toimia oikein.

Arvoisa puhemies! Kaksi viikkoa sitten yli 6 000 suomalaista naista tuli julkisuuteen. Pato murtui lopullisesti, ja hiljaisuus loppui — yli 6 000 naista, yli 6 000 ihmistä, yli 6 000 tarinaa, jotka ovat surullisia, järkyttäviä ja epäoikeudenmukaisia. Ne ovat tarinoita ahdistuksesta, pelosta ja siitä, kuinka yksin vääryyttä kohdannut ihminen on jäänyt.

Dammen brister -kampanja osoitti karulla tavalla, kuinka laaja ja rakenteellinen ongelma seksuaalinen häirintä on myös Suomessa. Todellisuudessa seksuaalista häirintää kokeneiden määrä on moninkertainen. Viimeistään näiden kampanjoiden on herätettävä koko yhteiskunta, nyt silmien ja korvien on avauduttava.

Värderade talman! Jag vill tacka kampanjen Dammen brister och alla modiga kvinnor som bröt tystnadens kultur. Jag har ett budskap åt er i dag: Du gjorde helt rätt att du berättade. Du har inte gjort någonting fel. Du har rätt till din egen kropp. Du har rätt att leva utan tråkasserier. Jag hoppas att hela riksdagen instämmer i det här budskapet.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää kaikkia rohkeita suomalaisia naisia — ja myös miehiä — jotka ovat murtaneet hiljaisuuden kulttuurin. Haluan kiittää jokaista Me too-, Dammen brister-, Me myös- ja Millä oikeudella -kampanjoihin osallistunutta yksilöä. Minulla on tänään heille ja jokaiselle seksuaalista häirintää kokeneelle suomalaiselle viesti: Sinä teit aivan oikein, että kerroit. Sinä et ole tehnyt mitään väärin. Sinulla on oikeus omaan kehoosi. Sinulla on oikeus elää ilman häirintää ja ahdistelua. Toivon, että koko eduskunta jakaa tämän viestin.

Arvoisa puhemies! Meidän kaikkien intressinä pitäisi olla, että jokainen ihminen Suomessa saa elää ilman pelkoa ahdistelusta, häirinnästä ja seksuaalisesta väkivallasta. Se ei ole mahdollista, jos emme puutu tässä ja nyt myös suomalaisessa yhteiskunnassa pesivään ongelmaan. Meidän on puututtava häirintään kouluissa, opiskelupaikoissa, työpaikoilla, kodeissa ja julkisilla paikoilla. Me emme voi jättää häirinnän ja ahdistelun uhreja yksin, emme enää hetkeäkään pidempään. Ongelma ei missään nimessä ole uusi, mutta pato on murtunut. Näiden ihmisten ääni on niin voimakas, että kukaan ei voi enää väittää, ettei kuulisi sitä.

Samaan aikaan on muistettava, että seksuaalinen häirintä on rikkonut liian monen ihmisen elämän. Se on murtanut liian monen ihmisen luottamuksen. Seksuaalinen häirintä on murtanut liian monen ihmisen itseluottamuksen. Ja jos näiden ihmisten oma ääni ei kuulu, on meidän tehtävämme antaa heille ääni ja puhua heidän puolestaan. [Timo Heinonen: Juuri näin!] Siksihän me olemme täällä tänään. Me voimme vaikuttaa politiikalla siihen, että jokainen suomalainen nainen ja tyttö kokee, että he ovat arvokkaita yksilöinä ja että heillä on oikeus elää ilman ahdistelua ja häirintää. Ja yhteiskuntana me voimme muuttaa tätä ilmapiiriä ja kulttuuria.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

Arvoisa puhemies! Viikko sitten itsenäisyyspäivän aattona kokoonnuimme tähän samaan saliin historiallista yhteiskuvaa varten. Me kaikki kansanedustajat, vapailla vaaleilla valitut, seisoimme yhtenä joukkona. Poissa olivat puoluetunnukset ja ideologiset puheet. Ja tänään minusta tilanne on monella tavalla samoin. Nimittäin oikeudessa elää ilman häirintää ja ahdistelua on kyse ihmisen itsenäisyydestä ja itsemääräämisoikeudesta. Siinä on kyse jokaisen ihmisen vapaudesta ja turvallisuudesta. Seksuaalisen häirinnän kitkemisessä ei ole kyse ideologiasta tai puoluetunnuksista. Siinä on kyse pohjimmiltaan siitä, että erotamme oikean väärästä ja että sanomme sen ääneen ja toimimme sen mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Meistä useimmilla on ystävä, perheenjäsen tai tässäkin salissa joku tuttu, joka on joutunut seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Vielä useammalla meistä on tuttu, ystävä tai perheenjäsen, jonka emme tiedä joutuneen seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Tässä yksi lainaus, jonka olen lukenut: "Lapsuudessani nukuin usein lähisukulaisteni luona, ja he olivat minulle kuin toinen perhe. 12-vuotiaana heräsin siihen, että juopunut perheen isä kopeloi minun alapäästäni ja suutani. Taustalla pyöri filmi, jossa eräs nainen raiskattiin. Teeskentelin nukkuvani ja olin liikkumatta — aivan kauhuissani. Menetin sinä yönä luottamuksen aikuisia miehiä kohtaan moneksi vuodeksi." Tämä järkyttävä suomalaisen naisen tositarina osoittaa karulla tavalla, kuinka kuka tahansa voi joutua seksuaalisen häirinnän uhriksi.

Kiitin puheeni alussa Dammen brister -kampanjaan osallistuneita rohkeita naisia. Toistan kiitokseni ja haluan tässä samalla esittää kaikille tässä salissa oleville toiveen: Käykää lukemassa näiden naisten tarinoita. Kyllä — ne ovat järkyttävää luettavaa. Osa niistä saa suorastaan haukkomaan henkeä. Mutta ne ovat tarinoita, jotka osoittavat tämän ongelman laajuuden. Ne osoittavat, kuinka lähelle tämä tulee meistä jokaista.

Olen esittänyt myös presidenttiehdokkaille vetoomuksen, että kaikki ehdokkaat sitoutuvat seksuaalisen häirinnän kitkemiseen, ja samaa sitoutumista tarvitaan hallitukselta, eduskunnalta ja puolueilta. Me emme voi enää vaieta.

Arvoisa puhemies! Me too ja Dammen brister ovat historiallisia ja tärkeitä kampanjoita. Ne rikkoivat hiljaisuuden kulttuurin. Mutta hiljaisuutta on kuitenkin seurattava ääni: ääni heikomman puolesta, ääni turvallisemman yhteiskunnan puolesta ja ääni tasa-arvoisemman yhteiskunnan puolesta. Me tarvitsemme toimenpiteitä kouluissa, opiskelupaikoissa, työpaikoilla — siis kaikkialla, missä esiintyy ahdistelua. Ne voivat olla kampanjoita tai ohjeistuksia opettajille, rehtoreille, työpaikkojen esimiehille. Lisäksi seksuaalisen häirinnän uhriksi joutuneille on taattava nykyistä paremmat mahdollisuudet kertoa asiasta ja saada myös ammattilaisten apua. Me emme hyväksy kouluissa, opiskelupaikoissa tai työpaikoilla kiusaamista, ja saman on pädeävä myös seksuaaliseen häirintään.

Kouluissa tehdään valtava määrä hyvää työtä koulukiusaamisen ehkäisemiseksi. Tätä työtä ja kampanjointia voidaan soveltaa myös työelämässä juuri tässä nimenomaisessa asiassa. Opiskelijajärjestöt tekevät upeaa työtä. Opiskelijoiden asumiseen ja terveydenhuoltoon liittyvien asioiden lisäksi heillä on paljon annettavaa myös seksuaalisen häirinnän vastaisessa kampanjoinnissa.

Myös työelämässä panostamme työntekijöiden hyvinvointiin erilaisilla kampanjoilla. Samalla tavalla työpaikoilla olisi syytä kampanjoida seksuaalista häirintää vastaan. Panostamme työntekijöiden turvallisuuteen ja teemme kaikkemme, että työpaikoilla ei tapahtuisi onnettomuuksia. Saman on pädeävä seksuaaliseen häirintään. Tämä jos mikä on työturvallisuuskysymys. On muistettava, että tasa-arvolaki, jota olen itse ollut ajamassa, velvoittaa esimiehiä puuttumaan häirintään. Uskon, että työnantaja- ja palkansaajajärjestöt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

ovat tässä yhteisellä asialla. Uskon, että yhteistyöllä voidaan saada aikaan merkittäviä tuloksia työelämässä.

Kun pieni lapsi oppii ymmärtämään, mikä on oikein ja mikä on väärin, siihen pystyy myös aikuinen ihminen, oli hän sitten työpaikan kahvitaulla tai työpaikan pikkujouluissa muutaman glögilasin jälkeen. On syytä myös sanoa ääneen, että alkoholi ei ole lieventävä asianhaara seksuaalisessa häirinnässä. "Kännissä ja läpällä" ei päde seksuaaliseen häirintään. [Susanna Huovinen: Juuri näin!]

Arvoisa puhemies! Tänään on käynyt ilmi, että eduskunnan työntekijät ja avustajat ovat kokeneet seksuaalista häirintää. Kun vaadimme, että Suomessa on nollatoleranssi seksuaaliseen häirintään, samalla sen on koskettava myös Suomen eduskuntaa työpaikkana. Työelämän ja opiskelupaikkojen lisäksi on tarkasteltava lainsäädäntöä. Se on ensisijaisesti meidän tässä salissa olevien tehtävä.

On hyvä alku, että työministeri Lindström aikoo kutsua työmarkkinajärjestöt pyöreän pöydän keskusteluun seksuaalisen häirinnän kitkemiseksi. Ehdotankin, että työministeri ottaa tähän keskusteluun mukaan henkilöitä myös eduskuntaryhmistä. Tätä työtä olisi hyvä tehdä parlamentaarisesti, koko yhteiskuntaa laajalti kuullen.

Värderade talman! Vi behöver en attitydförändring kring sexuella trakasserier. På det sättet kan vi avskaffa problemet i skolor, på studie- och arbetsplatser. Vi kan lösa det här problemet tillsammans. Det handlar inte om ålder, kön eller partihemvist. Det handlar om att veta vad som är rätt och vad som är fel. Det handlar om att säga högt: Nu räcker det. Vi accepterar inte trakasserier i någon form.

Det är på allas ansvar att ingen ska behöva vara rädd. Varje människa ska ha rätt att leva utan trakasserier. Varje människa ska ha rätt att bestämma över sin egen kropp. Sådant är mitt framtidens Finland. Det är dags att gå från tystnadens tid till nolltoleransens tid.

Arvoisa puhemies! Seksuaalisen häirinnän suhteen tarvitaan asennemuutos. Sitä kautta saamme poistettua ongelman arjestamme, työpaikoilta, baareista, opiskelupaikoista. Kuten aluksi totesin, ongelman ratkaisemisessa ei ole kyse iästä, sukupuolesta tai puoluekanasta. Kyse on oikeasta tai väärästä. Kyse on siitä, että sanomme yhdessä ääneen: Nyt riittää. Me emme hyväksy seksuaalista häirintää missään emmekä missään muodossa.

On jokaisen ihmisen vastuulla, että kenenkään ei tarvitse pelätä. Jokaisella ihmisellä on oltava oikeus elää ilman häirintää, ja jokaisella ihmisellä on oltava oikeus päättää omasta kehostaan. Sellainen on minun tulevaisuuden Suomi. On tullut aika, että siirrymme hiljaisuuden ajasta nollatoleranssin aikaan. — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt otamme ministerien puheenvuorot siten, että ministeri Saarikko 3 minuuttia ja ministeri Häkkänen 3 minuuttia, ja sen jälkeen menemme keskusteluun.

14.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! On arvoikas ja välttämätön asia, että käymme tämän keskustelun tänään täällä eduskunnassa. Kuten keskustelualoitteessakin todetaan, seksuaalinen häirintä on puhuttanut laajasti ympäri maailman. Ajattelen niin, että vaikka kyse on ikävästä ilmiöstä, on silti hienoa, että keskustelu rantautui melkoisella vyöryllä myös tänne Suomeen. Rohkeudesta kiitos monelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

Jos katsotaan, mitä julkinen keskustelu on sitten tähän mennessä saanut aikaan, on tapahtunut paljon: Työpaikat ovat alkaneet ilmoittaa, ettei häirintää hyväksytä. Suurtaapahtuma Slush teki julistuksen nollatoleranssista seksuaalista häirintää kohtaan, ja niin edelleen. Nämä kaikki ovat tärkeitä askelia kohti häirinnästä vapaata yhteiskuntaa.

Sukupuolten tasa-arvosta vastaavana ministerinä koko hallituksen puolesta voin varmasti todeta, että me suhtaudumme erittäin vakavasti seksuaalisesta häirinnästä käytävään julkiseen keskusteluun ja ihmisten kertomiin kokemuksiin. Seksuaalinen häirintä on aina tuomittavaa, eikä se ole perusteltua missään tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Käytännön toimenpiteenä olemme yhdessä kollegaministerien Lindström ja Mattila kanssa kutsuneet ensi maanantaiksi koolle työmarkkinajärjestöjen ja muiden keskeisten sidosryhmien pyöreän pöydän, jossa käydään keskustelu seksuaalisesta häirinnästä työpaikoilla. Tavoittelemme konkreettisia toimenpide-esityksiä siitä, miten yhdessä voimme edistää häirintävapaata työelämää Suomessa. Eduskuntapuolueet ovat tietysti tervetulleita mukaan tuohon keskusteluun. [Eero Heinäluoma: Hyvä!]

Hallitus ilmoitti päättävänsä tasa-arvo-ohjelman yhteydessä ensi keväänä toimista, joihin se ryhtyy seksuaalisen häirinnän kitkemiseksi konkreettisesti. Lisäksi opetusministeri Grahn-Laasonen on antanut Opetushallitukselle toimeksi päivittää yhdessä koulutuksen järjestäjien ja muiden asiantuntijoiden kanssa ohjeistukset, jotta kaikilla kouluissa ja oppilaitoksissa toimivilla on aidosti valmiudet toimia seksuaalisen ahdistelun estämiseksi. Nuorten suojeleminen on tässä kysymyksessä ensiarvoisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Totean vielä puheenvuoroni päätteeksi, että seksuaalinen häirintä ja ahdistelu on lailla kielletty asia. Muutos työyhteisöissä pitää aloittaa tästä talosta. Asenneilmapiirissä on paljon parannettavaa yhteiskunnassamme, ja tarvitaan käytännön toimenpiteitä, kuten selkeät toimintaohjeet häirintätapausten varalle työpaikoille ja muuhun yhteiskuntaan.

Tämä aihe tulee monelle kansalaiselle iholle konkreettisesti. Suomessa on siksi syytä puhua seksuaalisen häirinnän ja ahdistelun kohdalla myös vallasta ja valtajärjestelmistä. Valtaa käytetään kaikessa ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Ei ole kyse vain työpaikoista, vaan on kyse siitä, miten omassa asemassamme kohtaamme toisen ihmisen, miten katsomme häntä ja mistä suunnasta. Kohtaamisessa on aina sijaa sivistykselle ja kunnioitukselle [Puhemies koputtaa] ja aina vähän parantamisen varaa meillä kaikilla.

Jokaisella on oikeus kunnioittavaan ympäristöön. Seksuaaliseen häirintään on maan hallituksen mielestä saatava nollatoleranssi.

14.30 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Uskon, että nyt varmasti viimeistään Me too -kampanjan yhteydessä viimeisetkin toimijat ja tahot Suomessa ovat ymmärtäneet, että seksuaalinen häirintä on ongelma. Toivon kuitenkin, että Me too -kampanja ei ole herättänyt ihan koko kansakuntaa vaan ollaan kuultu ja nähty, että tämä on ollut ongelma jo pitkän aikaa. Ei tämä tule mistään yllättävistä pusvista yhtäkkiä.

Ongelman mittakaava ja laajuus ovat totta kai varmasti tulleet jonkin verran yllätyksenä tälle salille. On hyvä, että kaikki asiat tulevat julki. Toki syyttömyysolettamasta täytyy aina pitää huolta, jos nimiä ryhdytään julkaisemaan.

Joka tapauksessa nykylainsäädännössä on jo paljon eri mekanismeja, joilla näihin asioihin oltaisiin voitu puuttua: tasa-arvolaki, työsuojelulaki, on erilaisia organisaatioita, instituutioita, yhdenvertaisuusvaltuutettu ja muita, joiden tehtäviin kuuluu jo nyt valvoa näitä asioita, työpaikkojen tehtäviin kuuluu jo nyt puuttua näihin asioihin. On käsittämätöntä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

että ongelman mittakaava on edelleen tämä, vaikka lainsäädäntöä tässä talossa on jo viety eteenpäin ja tehty. Tämä on se ongelman ydin: lainsäädäntöä on olemassa, mutta tosiasiasa asenteet, toimintatavat, kulttuurit vähät välittävät tästä lainsäädännöstä.

Hyvät kansanedustajat, uskon, että kaikista paras teko on se, että ryhdymme laajalla kansanliikkeellä hoitamaan itse ongelmaa. Parlamentaarinen toiminta on siihen varmasti yksi työkalu mutta täysin riittämätön työkalu vielä. Ei tämä ole vain kansanedustajien käsissä, jos puhutaan koko yhteiskuntaa läpileikkaavasta ongelmasta, jota täytyy juuria myöten pöllyttää. Tarvitaan sinänsä valtioneuvoston ja eduskunnan johtovastuuta tässä asiassa ja työmarkkinajärjestöjen johtovastuuta, mutta sen täytyy olla hyvin organisoitua. Täytyy antaa vahva signaali, että viime kädessä tässä on kyse siitä, että jokainen yksittäinen ihminen kantaa oman vastuunsa, joko niin, että on häiritsemättä, tai niin, että itse puuttuu — ei pelkästään katso vierestä, kun jotakuta häiritään, vaan itse puuttuu. Sen jälkeen varsinkin johtavassa asemassa olevilla ihmisillä, olkoon kyse jalkapalloseurasta, työpaikasta tai muusta, on vastuu ja velvollisuus rakentaa prosessit ja menettelytavat niin helpoiksi, että nämä tapaukset tulevat ilmi.

Oikeusministeriö on tänään käynnistänyt kaikkia suomalaisia mukaan pyytävän Häirinnästä vapaa -kampanjan, johon pyydetään organisaatioita toimialasta riippumatta, oli sitten kyse harrastuksesta tai työpaikasta. Kannustan tähän julkista painetta lisäävään ja luovaan organisaatioon kaikki mukaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt on mahdollista pyytää puheenvuoroja V-painiketta painaen. Aloitamme 2 minuutin puheenvuoroilla.

14.34 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Noin joka kolmas tyttö ja nainen on tasa-arvobarometrin ja kouluterveyskyselyn mukaan kokenut seksuaalista häirintää. Joka kolmannelle äidille, tyttärelle ja vaimolle epämiellyttävä seksuaalinen käytös on tuttua. Käytös, jota ei toivoisi kenellekään, on arkipäivää monelle. Ongelma näyttää koskevan ja koskee erityisesti naisia, mutta osa miehistäkin on ollut häirinnän kohteena. Tämän kaiken on muututtava.

Lainsäädäntömme kieltää häirinnän yksiselitteisesti. Asenteet kaipaavat kuitenkin edelleen muutosta. Nollatoleranssi häirinnälle on ainoa mahdollinen lähtökohta keskinäiselle käyttäytymisellemme.

Kaikkialla, tätä taloa myöten, on näytettävä hyvää esimerkkiä. Lisäksi tarvitaan konkreettisia toimia. Hallitus on tänään selkeästi ottanut kantaa, että seksuaalinen häirintä on kitkettävä. Tämä tapahtuu työpaikoilla, kouluissa ja kodeissa. Toimintaohjeita on selkiytettävä, ja nollatoleranssi on laitettava käytäntöön. Kyse on pelkistetysti hyvistä käytöstavoista. Jokaisen meistä tulee käyttäytyä tavalla, joka kunnioittaa toista ihmistä, joka ei pelota tai loukkaa ketään ja joka ei uhkaa kenenkään turvallisuutta tai loukkaa toisen ihmisen koskemattomuutta.

Julkisessa keskustelussa ainakin välillä jumiudutaan keskustelemaan siitä, saako nykyään flirttailla vai ei. Flirtti on toki sallittua, mutta mikä tahansa lähestymisyritys ei enää ole flirttiä. Flirtti, joka aiheuttaa toiselle ihmiselle ahdistusta, ei ole flirttiä, se on häirintää. Häirintä on yksiselitteisesti tuomittavaa.

Häirinnästä ei tule vaieta, eikä ketään häirinnästä puhuvaa tule vaientaa. Suomessa jokaisella, arvoisa puhemies, on oikeus elää vapaasti ja turvassa ilman huolta seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta. Näille ei ole tilaa Suomessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

14.36 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seksuaalinen häirintä on naisiin kohdistuvan väkivallan ja seksuaalisen väkivallan yksi ilmenemismuoto. Häirintä on vallankäyttöä ja väkivaltaa. Siinä ei ole kyse flirtistä, kuten edustaja Kaikkonenkin totesi, eikä se ole hauskaa tai imartelevaa. Se ei liity uhrien pukeutumiseen tai käytökseen. Se koskettaa isoa osaa ihmisistä ja on erityisen vahingollista kohdistuessaan heikossa asemassa oleviin, kuten lapsiin ja nuoriin. Sen loppuminen on meidän kaikkien vastuulla.

Ensimmäinen askel on ongelman myöntäminen, vähättelyn ja uhrien syyllistämisen lopettaminen sekä kännissä ja läpällä -kulttuurin haastaminen. Seksuaalisen häirinnän loppuminen vaatii kulttuurin ja asenneilmapiirin muutosta, mutta myös lainsäädännössä on parantamisen varaa. Häirintä pitää kriminalisoida rikoslaissa seksuaalisen ahdistelun tavoin. Lainsäädäntöä on syytä muuttaa myös muiden seksuaalirikosten osalta. Esimerkiksi raiskauksen tunnusmerkistön täyttymiseen pitäisi riittää uhrin suostumuksen puute käytetyn väkivallan sijaan. Minimirangaistus tulisi nostaa kahteen vuoteen vankeutta, jolloin tuomiot annettaisiin aina ehdottomina.

Arvoisa puhemies! Seksuaalinen itsemääräämisoikeus on ihmisoikeus. Meidän kansanedustajien tehtävänä on turvata ihmisoikeuksien toteutuminen maassamme, ja meidän tehtävänä on myös näyttää esimerkkiä siitä, että seksuaalista häirintää ei tässä talossa eikä missään meidän lähipiirissämme tapahdu. Otamme yhdessä tästä vastuun ja voimme näin lopettaa seksuaalisen häirinnän tässä maassa.

14.37 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me too -kampanjasta alkanut keskustelu on tuonut esille sen, miten laajasta ilmiöstä seksuaalisessa häirinnässä on kysymys yhteiskunnassamme. Ensimmäistä kampanjaa ovat seuranneet alakohdittaiset kampanjat, ja näiden kautta tuhannet ja tuhannet ihmiset ovat kertoneet kohtaamastaan epäasiallisesta kohtelusta ja häirinnästä. Aihe on monille kipeä ja vaikea. Kenenkään ei tulisi joutua tahtomattaan kosketetuksi, alistetuksi tai nöyryytetyksi. Kenenkään yhteiskunnassamme ei pidä joutua pelkäämään fyysistä tai henkistä häirintää tai väkivaltaa yhtään missään.

Tämä kampanja kannanottoineen on tehnyt tämän ilmiön näkyväksi ja vienyt pohjan vähättelyltä. Kyseessä ei ole marginaalinen ilmiö. Näissä tapauksissa ei ole kysymys yksittäisistä tapauksista, väärinymmärryksistä tai ylireagoinnista. Nämä kokemukset ovat tosia, ja tämä ilmiö on totta. Voimmekin nyt tässä keskustelussa tämän sijasta keskittyä keskustelemaan syistä ja ratkaisuihin. Sellainen yhteiskunnan ilmapiiri, joka hiljaa hyväksyy sukupuoleen perustuvan erottelun, on syytä murtaa. Siksi on tärkeää käydä laaja-alaista tasa-arvokeskustelua. Se keskustelu kuuluu meille kaikille. Kysymyksessä on kokonaisuus. Häirintää esiintyy sellaisissa rakenteissa ja sellaisessa yhteiskunnassa, joissa sille annetaan tilaa.

Tehtävää riittää siis niin rakenteiden kuin myös asenteiden ja kulttuurin tasolla. Me voimme näyttää esimerkkiä ja ohjata siten tätä kulttuurista muutosta osaltamme. Meillä riittää tehtävää tasa-arvotyössä monella saralla perheiden hoivavastuun [Puhemies koputtaa] ja vanhemmuuden kustannusten jakamisesta aina siihen, miten perhe- ja lähisuhdeväkivalta voidaan lopettaa. Eduskunnasta käsin voimme vaikuttaa monella tavalla, kun me sanomme, että häirinnälle on nollatoleranssi, [Puhemies koputtaa] mitä se tarkoittaa, miten puututaan, miten toimitaan, kun häirintää ilmenee, ja ennen kaikkea, mitä siitä seuraa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

14.40 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu on tärkeää, ja itse oikeastaan haluaisin käyttää tämän puheenvuoron liittyen niihin ihmisiin, jotka eivät kykene osallistumaan tähän keskusteluun joko siksi, että he eivät vielä osaa puhua tai käyttää kieltä, tai siksi, että ovat muuten sairaita.

Katselin tässä viime vuosilta erilaisia uutisia, ja nostaisin keskiöön... [25 sekunnin katkos äänitteessä] Tilanne on aika järkyttävä. Samaten laitoshoidossa myös muistisairaisiin ja liikuntarajoitteisiin kohdistuu seksuaalista häirintää.

Olen itse työssäni lakimiehenä ollut vakuutus oikeudessa ja holhoustoimen edunvalvon- nassa alaikäisten edunvalvojia määräämässä juuri tämäntyypisiin asioihin, missä on ollut lähiomaisen seksuaalista häirintää ja korvauskysymyksiä, ja voin sanoa, että niitä asiakir- joja kun olen lukenut, niin vieläkin elävästi monet tapahtumat ovat mielessäni. Niitä en va- litettavasti voi kertoa, niin että henkilöt eivät tule tunnistettaviksi. Mutta kysymys on ollut esimerkiksi siitä, että oma äiti tai isä on altistanut lapsensa mukaan tällaisiin ketjuihin, joissa on useampia aikuisia mukana. Tämä on ihan tämän päivän Suomea, ja se on täysin järkyttävää. Minusta tämä keskustelu on ihan aiheellinen, mutta jotenkin tässä keskustelus- sa on unohtunut painottaa näitä ihmisiä, jotka eivät pysty ja kykene puhumaan.

Ministerit Häkkänen, Lindström, Mattila ja Saarikko, kun puhuitte jonkinlaisesta työ- ryhmästä, niin oikeastaan sitä voisi laajentaa sillä lailla, että siellä olisi mukana lastensuo- jelua, poliisia ja vammaisjärjestöjä. Voisi miettiä sitä yhteistyötä, miten ihmiset osaisivat ja uskaltaisivat puuttua näihin, koska monesti voi olla esimerkiksi niin, että naapuri epäi- lee jotakin outoa siellä tapahtuvan, mutta miten puutut siihen niin, ettei se oma nimesi tule esille? Miten voisit luottamuksellisesti [Puhemies koputtaa] auttaa tätä lasta ja perhettä tai näitä uhreja? Tämä on arvokas osa tätä keskustelua. Me aikuiset usein [Puhemies koput- taan] kyllä osaamme puhua ja pystymme puhumaan, mutta kaikki eivät.

14.43 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [6 sekunnin katkos ääni- teessä] — Odotetaan, lähtekö mikrofoni toimimaan. — No niin, mikrofoni toimii. Kiitos, että annettiin ääni edustajalle.

Sininen tulevaisuus pitää erittäin tärkeänä ja arvokkaana tätä keskustelua, mikä tässä käydään, ja haluan myös kiittää niitä rohkeita miehiä ja naisia, jotka maailmanlaajuisesti ovat uskaltaneet tästä ongelmasta puhua. Se on selvästi vaikuttanut jo nyt myös asenteisiin.

Edustaja Kaikkonen nosti Suomesta tilastoja esiin ansiokkaasti, ja niihin on helppo yh- tyä. Tämä on valitettavan laaja ongelma siitä huolimatta, mitä oikeusministeri Häkkänen aivan oikein sanoi, että lainsäädäntö pitkälti suomalaisessa yhteiskunnassa on kunnossa. Maailmanlaajuisesti tilanne vaihtelee maasta toiseen hyvin paljon. Suomen kaltaisessa pit- källe menneessä oikeusvaltiossa meidän lainsäädäntö on kunnossa, mutta asenteissa, vali- tettavasti, on vielä parantamisen varaa. Toisaalta meillä on mahdollisuus antaa hyvää tie- totaitoa tämän lainsäädännön osalta ja käytäntöjen osalta niille maille, joilla vielä se lain- säädäntö ei ole riittävällä tasolla.

Tässä erityinen painoarvo on kotien, koulujen ja työpaikkojen toiminnalla: miten kasva- tetaan lapsia, miten kohdellaan sukupuoliä, sekä miehiä että naisia. Ja haluan erityisesti nostaa esille Puolustusvoimien aseman. Paljon on ollut nyt keskustelua siitä, kuinka erityi- sesti naisvarusmiehet joutuvat kohtaamaan sukupuoleen liittyvää häirintää tai syrjintää, ja tähän toivon erityisesti puututtavan ja etsittävän keinoja.

Sininen eduskuntaryhmä nostaa tärkeänä tietysti myös sukupuolten välisen tasa-arvon, ja Suomi 100 -tasa-arvotekojen hengessä haastamme kaikki eduskuntaryhmät nimeämään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

ryhmästä tasa-arvokummin, jonka tehtävä on siinä ryhmässä seurata tällaista lainsäädäntötyötä, sitä keskustelua, mitä ryhmässä käydään. Tämä ei liity vain tähän seksuaalisen häirinnän teemaan vaan kokonaisuudessaan tasa-arvon teemaan sukupuolten välillä. Me olemme jo saaneet kunnian nimittää omassa ryhmässämme ministeri Lindströmin, ja hän jatkaa onneksi ansiokasta työtä myös hallituksen puolesta näissä pyöreän pöydän keskusteluissa, mistä kiitos sekä Lindströmille, Mattilalle että ministeri Saarikolle, että nostatte tämän esiin myös työmarkkinajärjestöjen kesken ja sitten parlamentaarisesti kaikkien eduskuntaryhmien välillä.

14.45 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Seksuaalisessa häirinnässä on kyse vallankäytöstä ja vääränlaisesta vallankäytöstä. [Katkoksia äänitteessä] — Ja nyt huomauttaisin, että mikkini ei toimi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Valitettavasti täällä on teknisiä häiriöitä.

Puhunko naapurin mikkiin? Yritän uudestaan. — Eli seksuaalisessa häirinnässä on kyse vallankäytöstä ja nimenomaan vääränlaisesta vallankäytöstä, ja on totta, niin kuin edellä tuli ilmi, että se usein kohdistuu heikommassa asemassa oleviin ihmisiin: nuoriin, vammaisiin, vähemmistöihin ja niin edelleen. Sen vuoksi katson itse, että erityisesti meillä, joilla on valtaa, on eräänlainen velvollisuus puuttua tähän asiaan, ja tällä tavalla myös pystymme muuttamaan yhteiskunnan asenneilmapiiriä.

Toki asenneilmapiiriin vaikutetaan keskeisesti myös lainsäädännöllä, ja katson, että meidän on tärkeää keskustella eduskunnassa myös siitä, millä tavalla lainsäädäntö mahdollisesti pitäisi muuttaa. Ja olen siitä iloinen, että ministeri Saarikko toi esille esimerkiksi keskeisen työkalun, joka on sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvosuunnitelma, samoin kuin tässä tuli esille se, millä tavoin koulutuksenjärjestäjiä, kasvattajia voitaisiin esimerkiksi täydennyskouluttaa niin, että voidaan aivan varhaiskasvatuksesta lähtien kasvattaa lapsia ja nuoria siihen, että seksuaaliseen häirintään on nollatoleranssi ja kunnioitamme toistemme koskemattomuutta ja muutenkin toistemme ihmisarvoa.

14.47 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut jäsenenä useissa Facebook-ryhmissä, joissa ihmiset ovat jakaneet kokemuksiaan seksuaalisesta häirinnästä. Se, mikä on pysäyttänyt eniten näissä Me too -tarinoissa, on ollut tarinoiden arkiuus ja niiden yleisyys. Lähes jokaisella naisella on ollut tarina kerrottavanaan, ja nämä tarinat ovat koskeneet läheisiä ystäviä, sukulaisia ja työkavereita.

Tässä on useimmissa puheenvuoroissa puhuttu hiljaisuuden kulttuurin rikkomisen tärkeydestä. Ja se on tosiaan tärkeää, koska tämän Me too -kampanjan jälkeen kukaan ihminen, oli sitten johtavassa asemassa tai ei, ei saa enää koskaan uskoa, että hän voi ahdistella tai häiriköidä jäämättä siitä kiinni. Tämä kampanja on minun nähdäkseni vahva viesti siitä, että tästä lähtien häirinnästä tullaan kertomaan, se tulee ilmi, se tulee julki ja siitä myöskin jää kiinni.

Arvoisa puhemies! Ministeri Häkkinen käytti omassa puheenvuorossaan käsitettä "johtovastuu", mielestäni se on oikein osuva tässä yhteydessä. Päättäjillä, jotka ovat valtahierarkian huipulla, on minun nähdäkseni erityinen johtovastuu huolehtia siitä, että seksuaalista häirintää ja ahdistelua kitketään niin meidän omista puolueissamme ja ryhmässämme kuin kaikilla julkisilla työpaikoilla, mukaan lukien se työpaikka, jossa me nyt olemme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

Kannatan myöskin raiskauslainsäädännön uudistamista suostumuksen puutteen osoittamisen suuntaan ja kannatan erittäin lämpimästi sitä, että työmarkkinajärjestöjen kanssa nyt käydään läpi ja sovitaan entistä järeämmistä toimista, joilla voidaan puuttua seksuaaliseen häirintään ja ahdisteluun työpaikoilla.

14.49 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Vi har en möjlighet att ändra världen. Den här förändringen har startat i USA, den har kommit till Finland, inte en dag för tidigt. Nu är det upp till oss att se till att vi i riksdagen oberoende av partitillhörighet visar att den här frågan är viktig, att Finlands riksdag vill att vi härfter i vårt land förstår att respektera varandra som människor, som individer — som individer med rätt till sin personliga integritet — oberoende av ålder, oberoende av kön, oberoende av etniskt ursprung.

Värderade talman! Svenska folkpartiet säger nej till alla former av trakasserier. Och jag vill också tacka alla dem som varit med och frimodigt vågat berätta om det man har varit med om. Det har varit hjärtskärande berättelser att läsa, och jag kan säga för egen del att jag inte heller klarade av att läsa allt, jag var tvungen att ta paus. Och det om någonting säger hur allvarligt problemet är.

Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeätä, että me täällä keskustelemme tästä asiasta, joka ei ole oppositio—hallitus-asia. Tämä on meidän kaikkien yhteinen asia, ja me voimme muuttaa maailmaa. Me voimme yhdessä päättää, että nyt pistetään tälle loppu. Tästä eteenpäin kenenkään ei pidä mennä nukkumaan ajatellen, että minulle voi tänä yönä tapahtua jotain. Ei kenenkään pienen lapsen, tytön tai pojan, ei kenenkään. Meillä on mahdollisuus näyttää nyt suuntaa, ja se on meidän tehtävämme.

Seksuaalisen häirinnän mittakaavan valtavuus on tullut nyt koko maailman tietoisuuteen, kiitos sosiaalisen median. Ja haluan myös kiittää kaikkia niitä, jotka ovat rohkeasti tuoneet nämä suuret kysymykset esille. — Kiitos.

14.51 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ensiksi lausua kiitoksen sanat edustaja Haataiselle tästä hänen tärkeästä keskustelualoitteestaan. Ongelmahan ei ole mitenkään uusi, mutta uutta on se, että nyt siitä uskalletaan puhua laajasti ja avoimesti. Siksi on paikallaan, että myös me käymme tätä keskustelua. Aivan niin kuin oikeusministeri Häkkänen totesi ja johon myöskin edustaja Andersson viittasi, me käymme tätä keskustelua johdon vastuulla, analysoiden ja pohdiskellen, miten me voimme edesauttaa muutosta parempaan huomiseen.

President Paasikivi uttryckte sig klokt i tiden när han sade: Tosiasioiden tunnustaminen on kaiken viisauden alku.

Tässä Me too- ja Dammen brister -kampanjat ovat toimineet tehokkaina avaimina — avaimina avoimempaan keskusteluun sekä toivon mukaan myöskin avaimina aikaansaamaan muutosta yhteiskunnassa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt siirrymme 1 minuutin vastauspuheenvuoroihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

De här båda kampanjerna, Me too och Dammen brister, har varit viktiga verktyg, fungerat som nycklar till en öppnare diskussion och till att man har börjat våga tala om de här sakerna. Och förhoppningsvis fungerar de också som nycklar till en bättre framtid.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt siirrymme 1 minuutin vastauspuheen-vuoroihin. Edustaja Rinne.

14.53 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen saanut aika monta sähköpostia tähän asiaan liittyen, ja eräs 50-vuotias nainen pyysi kertomaan tarinansa. Hän kertoi, että 13-vuotiaana, yläasteelle syksyllä lähdössä olevana tyttönä hän joutui kulkemaan bussilla kouluunsa. Hänen vanhempansa olivat eronneet jokunen vuosi sitten, ja koulu oli sen verran kaukana. ”Kuljettajasta pitivät kaikki koululaiset, kun hän oli kovin puhelias ja ystävällinen. Minulle hän aina kertoi, että hän ihaili, kun olin niin kaunis. Kun tulin koulusta kotiin bussilla, hän pyysi tulemaan mukaansa määränpäähänsä. Hän jutteli ja ymmärsi kilttiä 13-vuotiasta, sai luottamuksen puolelleen. Kunnes ensimmäisen kerran hyväksikäytti minut omassa autossaan, ja tätä jatkui koko yläasteen.”

Sitten hän kuvaa tuossa kirjeessään kaikkea sitä, mitä on tapahtunut näitten vuosikymmenten aikana. Lopuksi hän sanoo, että nyt hän on paranemisprosessinsa loppuvaiheessa, 50-vuotiaana ihmisenä, kaikkien näitten kokemusten jälkeen.

Tämä osoittaa sen, minkä takia meidän pitää täällä asettaa nollatoleranssi seksuaaliselle hyväksikäytölle, kaikille sen muodoille, häirinnälle: se johtaa siihen, että tällaisista vakavaa [Puhemies koputtaa] väkivaltaa ihmistä kohtaan tehdään.

14.54 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset keskustelualoitteesta tärkeässä asiassa. Kiitokset ministereille hyvistä vastauksista ja täällä käydyistä hyvin asiallisesta keskustelusta. Seksuaalisessa häirinnässä pitää olla nollatoleranssi, niin kuin täällä on todettu. Me jokainen olemme yhteisvastuussa siitä, että yhteiskuntamme on jatkossa turvallinen paikka, jossa kenenkään ei tarvitse pelätä tulevaisuuden ahdistelluksi. Häirinnän kitkemisessä on kyse asennemuutoksesta, johon me jokainen voimme itse vaikuttaa. Meillä jokaisella on vastuu puuttua häirintään, kun sitä näemme. Esimerkiksi on juridinen vastuu, mutta kaikilla meillä on vastuu käytöksestämme. Muutos aloitetaan tässä talossa nyt tänään. Me jokainen vaikutamme siihen, että niissä yhteisöissä, joissa olemme mukana, tätä työtä myös tehdään. Lainsäätäjänä meidän pitää olla esimerkkinä. Yhdyn edustaja Meren käyttämään erinomaiseen puheenvuoroon siitä, että meidän pitää kuulla erityisesti myöskin heitä, joiden ääni ei muuten kuulu.

14.55 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Häirintä on ilmiö, joka koskettaa monia ikäryhmiä ja monia kansanosia sukupuoleen, ikään katsomatta. Urheilun ja liikunnan parissa on satojatuhansia nuoria. Heidän ohjaajinaan, valmentajinaan on satojatuhansia vapaaehtoisia. He tekevät todella arvokasta työtä, josta meidän pitää olla kiitollisia. On kuitenkin ikävä tosiasia, että näiden vetäjien joukkoon aina soluttautuu joitakin henkilöitä, joiden motiivit eivät kestä päivänvaloa. Viime vaalikaudella sivistysvaliokunnassa käsiteltiin lakia lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä. Hallituksen esityksessä arvioitiin, että tällaisia selvityspyyntöjä tulisi 20 000—40 000, mutta niitä on nyt tullut vain kolmisentuhatta vuodessa. Kysyn asiasta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

vastaavalta ministeriltä: miten tämän lain toimeenpano ja toteutus saadaan paremmin toimimaan kenttätyössä?

14.56 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuttajanaiset ovat usein heikoimmassa asemassa, mitä tulee myös seksuaaliseen häirintään ja seksuaalirikollisuuteen. Tämä johtuu muun muassa siitä, että maahanmuuttajataustaisella naisella voi olla korkeampi kynnyks mennä tekemään rikosilmoitus. Se voi johtua siitä, että tullaan olosuhteista, sellaisesta maasta, jossa poliisiin ei voi valitettavasti luottaa. Se voi johtua myös siitä, että tullaan sellaisesta kulttuuritaustasta, jossa valitettavasti naisten asema on selvästi miestä heikompi. Suosittelen kaikkia katsomaan myös tanskalaisen dokumentin Šarialakia Tanskassa, jossa kävi ilmi, että oli useita moskeijoita, joissa imaamit suoraan sanoen kielsivät näitä naisia ottamasta yhteyttä poliisiin. Minusta hallituksen tulisi olla tarkkana, [Mika Niikko: Juuri näin!] että tämä sama šarialain käytäntö ei vain saavu Suomeen ja että maahanmuuttajanaiset saisivat [Puhemies koputtaa] riittävästi tietoa oikeuksistaan. [Välihuutoja vasemmalta]

14.57 Matti Torvinen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kulttuuri, niin kuin liikuntakin, on tällainen alue. Edustaja Kiuru totesi hyvin urheilusta ja siinä ilmenevästä mahdollisuudesta käyttää asemaansa väärin. Itse puhuisin myös kulttuurista. Kuten olemme huomanneet ja havainneet, elokuva-ala aloitti ensimmäisenä Amerikassa tuon alueen lähestymisen ja nyt sitten myös Suomessa teatteri- ja kulttuuriväki. Monet nuoret opiskelevat erilaisia kulttuuriaineita. Heidän työtään ohjaavat ohjaajat ja sellaiset henkilöt, joilla on mahdollisuus käyttää asemaansa väärin. Kysynkin, onko ministerillä suunnitelmaa tai tarkoitusta käydä avointa keskustelua syvällisemmin kulttuuriväen kanssa siitä, onko tuo ilmiö, josta teatteriväen keskuudessa on keskusteltu, mahdollisesti laajempaa kulttuuritoiminnassa.

14.59 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeus turvalliseen tilaan kuuluu meille kaikille. Se on edellytys sille, että ihminen voi toimia yhteisössään ja toteuttaa itseään. Me too -kampanja on nostanut seksuaalisen häirinnän massiivisen mittaluokan esille Suomessa, ja nyt meidän jokaisen velvollisuus on miettiä tarkkaan, miten me voimme sitä kitkeä. Pitää muistaa se, että iso osa seksuaalisesta häirinnästä vaanii vallankäytön rakenteiden suojassa. Iso osa siitä on sukupuolittunutta, jolloin usein iäkkäät miehet käyttävät asemaansa härskisti työyhteisössä hyväkseen häiritäkseen nuorempia naishenkilöitä. Tämä pitää sanoa ääneen. Ja myös eduskunnassa eduskunta-avustajille tehdyt häirintäselvitykset osoittavat, että täälläkin on tätä ongelmaa. Tämä pitää purkaa. Liian usein edelleen julkisessa keskustelussa sanotaan, että on uhrin vika, että hän tuli häirityksi — hänellä oli vääränlaiset vaatteet — tai se oli vain flirttiä. Meidän pitää kaikkien yhdessä sanoa, että näin se ei ole. Häirintä ei ole flirttiä. Se, että sanoo "olet kaunis", on täysin sallittua, [Puhemies koputtaa] mutta häirintä ei ole ikinä sallittua.

15.00 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu seksuaalisesta häirinnästä ja sen estämisestä on tärkeää. Jos kyse on hierarkkisesta organisaatiosta ja alisteisesta asemasta, sitä hankalammassa asemassa häirinnän kohde on. Mutta keskustelussa pitää välttää ylilyöntejä ja sitä, ettei tärkeää asiaa alisteta poliittiseksi lyömäaseeksi. Muistamme, miten aikoinaan Helsingin Sanomien jutussa nimettäisiin ilmiantoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

hin perustuen seitsemän mieskansanedustajaa laitettiin kuvien kanssa jalkapuuhan ilman mahdollisuutta puolustautua. Ainoa varma tekijä, joka yhdisti näitä edustajia, oli se, että he vastustivat sukupuolineutraalia avioliittolakia. Jutussa todettiin lisäksi, että häirintään syyllistyvät maakuntien keski-ikäiset tai vanhemmat miehet ja että kaupunkilaiset, akateemisesti koulutetut miehet eivät niin tee. Ei juuri voisi tehdä asenteellisempaa juttua. Tällaisella uutisoinnilla vahingoitetaan äärimmäisen tärkeää asiaa, ja siihen meillä ei ole varaa.

15.01 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Det är ju nog faktiskt inte synd om männens här, utan vi ska tala om det som det egentligen handlar om. Om någon i debatten skulle påstå att det hela är överdrivet så tycker jag att du ska fråga dem: Vad tycker du är lagom? Varje fall är ett för mycket.

Seksuaalinen häirintä ja ahdistelu ovat arkipäivää naisille, joiden kehot ovat jatkuvan arvioinnin, kommentoinnin ja häirinnän kohteena kadulla, työpaikalla, kouluissa ja mediassa. Kulttuurimme opettaa meille pienestä pitäen, että naisten ja tyttöjen oikeutta omaan kehoonsa ei tarvitse kunnioittaa. Pahimmillaan sama vallankäyttö kärjistyy seksuaaliseksi väkivallaksi. Haluan lukea yhden tarinan.

Från Dammen brister: "Jag är 26 år och en del av den innersta kretsen på jobbet tills en av cheferna föreslår sex med mig under en personalfest. Jag tackar bestämt nej och hänvisar till att jag är lyckligt gift med en 1-åring hemma och att han själv också just gift sig. Vd:n som stod bredvid och hörde diskussionen ringer mig följande dag och ber mig hålla tyst och aldrig nämna saken. Jag gör som jag vill ombedd. Efter den festen är jag inte längre del av teamet. Helt konkret stängs dörrar mellan våra rum som tidigare hållits öppna. Under kommande fester hotar han som föreslagit sex att jag inte längre har en framtid i företaget. Då denna person blir vd byter jag jobb."

15.02 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Otan kaksi näkökulmaa tähän keskusteluun.

Ensiksi, mielestäni huomio tulisi kohdistaa erityisesti siihen häirintään, joka kohdistuu alaikäisiin tyttöihin, jotka ovat vasta kasvamassa naisiksi, samoin kuin tietysti poikiin, jotka kasvavat miehiksi. Poliisiammattikorkeakoulu toteutti vuonna 2013 yhdeksäsluokkalaistalle kyselytutkimuksen, jossa joka kolmas tyttö ja lähes joka neljäs poika oli kokenut jonkinlaista seksuaalista häirintää ja väkivaltaa, ja tänä vuonnahan on tehty kouluterveyskysely, jossa tulos on nimenomaan tyttöjen osalta samansuuntainen. Se, mikä on huolestuttavaa, on se, että seksuaalinen hyväksikäyttö oli yleisempää aikuisten taholta kuin ikätoverien. Nuoret eivät välttämättä tunne oikeuksiaan eivätkä löydä niitä väyliä, joihin ottaisivat yhteyttä, ja sen takia tämä pitäisi mielestäni huomioida erityisesti kouluopetuksessa.

Toiseksi, [Puhemies koputtaa] ylilyöntejä keskustelussa tulisi välttää, ettei tuomita henkilöitä, joilla ei käytännössä ole mahdollisuutta puolustautua, [Puhemies koputtaa] eli nimellä tapahtuva somelynkkkaus ei ole asiallista eikä reilua.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt otamme ministerien vastauspuheenvuorot, ja ne aloittaa ministeri Orpo, 2 minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

15.04 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Itsekin haluan kiittää vielä tästä keskustelusta ja keskustelualoitteesta. Tämä on erittäin tärkeää. Haluan kiittää myöskin näistä kampanjoista, jotka ovat todella avanneet silmiä sille, kuinka laajasta ja vakavasta ongelmasta kuitenkin meidän yhteiskunnassamme on kyse.

Haluan kiittää niistä hyvistä puheenvuoroista, joita edustajat ovat täällä käyttäneet. Edustaja Rinne kertoi koskettavan, järkyttävän tarinan eräästä kohtalosta. Edustaja Meri nosti esille henkilöt, jotka eivät itse pysty auttamaan itseään eivätkä puuttumaan, eivät löydä tietä päästä eroon seksuaalisesta ahdistelusta. Nämä ovat tärkeitä puheenvuoroja, ja olen myöskin tyytyväinen siihen, että me yhdessä käymme tätä keskustelua. Hallituksen piirissä on ryhdytty myös toimenpiteisiin.

Tärkeintä on se, että me kerromme tämän keskustelun päätteeksi, että Suomessa on noltolatoleranssi seksuaaliselle häirinnälle ja ahdistelulle. Se on lainsäädännöllä kielletty. Mutta on kuitenkin aivan selvää, että normeilla ja laeilla me emme pysty koskaan kokonaan kitkemään tällaista käytöstä. Ja siksi haluaisin tuoda esille vielä sen, että tämä lähtee meistä jokaisesta — jokaisesta suomalaisesta, jokaisesta kansanedustajasta, jokaisesta ihmisestä itsestään. Meidän pitää miettiä sitä, miten me käyttäydymme toisia kohtaan. Meidän pitää miettiä, onko meidän käytöksessämme jotain sellaista, joka loukkaa toista. Ja meidän täytyy silloin puuttua, miettiä omaa käytöstämme, muuttaa sitä tarvittaessa. Mutta meidän täytyy myöskin puuttua, jos me näemme, että meidän vieressämme tapahtuu seksuaalista häirintää tai ahdistelua. Meidän on puututtava määrätietoisesti ja näytettävä esimerkkiä siitä, että me emme Suomessa tällaista hyväksy.

On tärkeää, että tämä keskustelu käydään, ja toivon, että pystymme tästä todellakin ilman puoluerajoja ja hallitus—oppositio-rajvoja tekemään johtopäätöksiä ja sitä kautta kitkemään tämän ilmiön pois suomalaisesta yhteiskunnasta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Lindström, 2 minuuttia.

15.06 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa herra puhemies! Kiitos erittäin hyvästä keskustelualoitteesta. Muutama puheenvuoroon kommentti.

Ensinnäkin edustaja Meren puheenvuoro oli erittäin viisas. Hän kysyi, voisiko tätä keskustelua laajentaa vammaisjärjestöihin ja niihin, jotka edustavat niitä ihmisiä, jotka eivät pysty puolustamaan itseään. Tämä keskustelu, minkä me tulemme käymään ja mihinkä siis ovat todellakin puolueet tervetulleita, on vasta keskustelun avaus ja enemmän nyt tämmöinen työllisyyspainotteinen: me katsomme, mitä siellä työpaikalla voitaisiin tehdä enemmän kuin nykyään tehdään.

Oikeastaan vertaisin tätä siihen, että kun itse menin työelämään, niin tehtaalla alkoholinkäyttö oli varsin yleistä. Siihen ei puututtu sillä lailla, sitä alkoholin käyttäjää suojeltiin, tehtiin sen työt, kunnes jossain vaiheessa tajuttiin, että on jokaisen asia puuttua siihen. Minä oikeastaan vertaisin tätä siihen. Samanlainen asenne pitäisi saada työpaikoille myös tässä asiassa, että siihen puututaan ja että se on jokaisen vastuulla: paitsi että kantaa vastuuta siitä omasta käyttäytymisestään niin myös seuraa sitten muitten käyttäytymistä. En tarkoita mitään kytäämistä enkä mitään tämäntyyppistä, mutta jotain sentyylistä, että jokainen ymmärtää, että tämä on meidän kaikkien vastuulla eikä sitä missään nimessä pidä hyväksyä. Tämän keskustelun tavoite on etsiä konkretiaa ja ratkaisukeskeisyyttä, että me löydämme tähän asiaan vastauksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

Edustaja Mustajärven puheenvuoro oli minun mielestäni erittäin hyvä. Tämä ei saa mennä siihen, että me osoitamme sormella, että tämä on vain jonkun ryhmän ongelma. Tämä on enemmän ihmiskysymys, miten me kohtelemme toinen toisiamme, eikä niinkään sitä, että tästä tulee tämä mies—nais-kysymys. Jokainen tietää, että totta kai se on näin, että enemmän tämä kohdistuu naisiin — mutta tämä kohdistuu myös miehiin. Tätä ei saa tässä keskustelussa minun mielestäni unohtaa.

Oikeastaan lopetan tämän siihen, että tavoitteen pitää olla muutos, ei pelkkä keskustelu — joka on myös tärkeää.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä ministeri Terho, 2 minuuttia.

15.08 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Edustaja Haatainen esitti avauspuheenvuorossaan selkeän toiveen ja viestin siitä, että Suomesta ja täältä eduskunnasta on lähdettävä se sanoma, se viesti, että meidän maassamme ei ole sijaa ahdistelulle eikä häirinnälle. Tämä esittämämme toivehan on niin kohtuullinen ja se on niin kannatettava, että sitä luulisi voivan jo sanoa itsestäänselvyydeksi, mutta niin ei selvästikään ole, vaan työtä vielä tarvitaan yhtä lailla yhteiskunnassa kuin myös täällä meidän omassa eduskunnassamme, ja sinisiltä saatte varauksettoman tuen tälle työlle ja toiveelle.

Mitä kulttuurialaan tulee, mistä tämä koko kansainvälinen Me too -kampanja lähti liikkeelle, niin valitettavasti on käynyt ilmi, että kulttuurialalla myös Suomessa tämä ongelma on yllättävän yleinen. Kuten on todettu, lainsäädäntöä paljolti on jo olemassa, mutta on selvää, että ministeriöni haluaa kaikilla tavoilla tukea tämän ilmiön kitkemistä kulttuurialalta. Olen ilolla pannut merkille, että alan toimijat ovat jo lähteneet liikkeelle: esimerkiksi elokuva-alalla on laadittu ohjeistusta seksuaalisen häirinnän kitkemiseksi, ja noin tuhat esittävän taiteen ammattilaista allekirjoitti vetoomuksen tasa-arvon ja koskemattomuuden edistämiseksi alallaan.

On tärkeää, että tämä valtavan surullinen ilmiö kohdataan, koko se todellisuus kohdataan rehellisesti ja siihen puututaan. Omalta osaltani voin esimerkiksi toimia niin, ja aion toimia, että opetus- ja kulttuuriministeriön ja Elokuväsäätiön välisissä tavoitekeskusteluissa tämä otetaan esille ja mietitään sitä, miten pystymme omalta osaltamme tukemaan tämän ikävän ilmiön kitkemistä, joka on kulttuurialalla, jos uskallan sanoa, sitäkin vastenmielisempi, kun puhutaan alasta, jonka tulisi edistää sivistystä, [Puhemies koputtaa] taidetta ja kaikenlaista hengen kehitystä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt jatkamme 1 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja.

15.10 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan ensinnäkin kiittää edustaja Haataista tästä tärkeästä keskustelualoitteesta ja toistan mielelläni hänen viestinsä: Teit oikein, kun kerroit. Sinulla on oikeus omaan kehoosi. Sinulla on oikeus elää ilman häirintää.

Häpeä ei kuulu häirintää kohdanneelle, vaan se on aina häirintään syyllistyneen synti. Ja tämä meidän on, hyvät ystävät, tehtävä riittävän selväksi myös tässä keskustelussa ja tässä talossa.

Tämä keskustelualoite tarjoaa mahdollisuuden nyt analysoida tämän häirinnän laajuutta Suomessa ja ryhtyä myös toimeen. Haluan kiittää myös hallitusta, että olette jo ryhtyneet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

toimeen. Pitäkää tämä työ yllä alkääkö lopettako ennen kuin tulee valmista. Mutta jaan huolen siitä, että kyse on myös laajemmasta asenneongelmasta, johon emme pelkällä [Puhemies koputtaa] lainsäädännöllä pääse kiinni, ja siksi vastuuta on meidän jokaisen kannettava.

15.11 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! ”Me toon” yksi keskeinen ansio on siinä, että se on tehnyt näkymättömästä näkyvää ja kampanja pakottaa suomalaistakin yhteiskuntaa itsetutkiskeluun. Toivon, että tässäkin salissa keskusteltaisiin tänään siitä, mistä johtuu, että niin monet joutuvat kokemaan seksuaalista häirintää, mitä se kertoo yhteiskunnastamme ja vallitsevasta kulttuurista. Työpaikoille, oppilaitoksiin, harrastusryhmiin ja niin edelleen on saatava selkeät toimintatavat häirintään puuttumiseksi. Ensinnäkin on tehtävä selväksi, mikä on häirintää. Ilmapiiirin on oltava sellainen, että häirinnän voi ottaa puheeksi ja siihen jokainen uskaltaa puuttua. Häirintään on aina puututtava, eikä se saa jäädä uhrin syyksi ja häpeäksi. Ei voi olla niin, että uhri tai häirintään puuttunut sivullinen leimataan hankalaksi ihmiseksi. Ongelma on aina tekijässä, ja tämän pitäisi olla kaikille selvää.

15.12 Sari Raassina kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää tämän keskustelualoitteen tekijöitä. On äärimmäisen tärkeää, että puhumme tästä aiheesta tänään. Seksuaalista häirintää tapahtuu kaikkialla. Se kohdistuu tyttöihin, poikiin, meihin keski-ikäisiin naisiin ja kaikkiin sukupuoliin ihan yhtä lailla, ja sen tekijänä on valitettavan usein lähiomainen ja joskus myös ammattihenkilö. Lainsäädännön tarkastaminen tai kiristäminen ei yksin auta, jos ilmoittamiskynnys säilyy äärimmäisen korkeana tai jos vaadittavaa näyttöä on lähes mahdotonta saada. Uhri voi aivan oikeasti joutua syytetyn asemaan: häntä arvostellaan ja arvioidaan, ja palaute voi olla jopa varsinaisen teon kaltaista, aivan yhtä loukkaavaa. Asian esiintuominen on aina rohkeuden osoitus. Meidän tulee varmistaa, että koulutuksen ja ohjauksen kautta kaikilla viranomaisilla ja ammattihenkilöillä on riittävät valmiudet tukea ja ohjata uhria.

15.14 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Seksuaalisen häirinnän nollatoleranssin täytyy oikeasti olla nollatoleranssi. Se tarkoittaa sitä, että kun kohtaamme tai todistamme häirintää, sitä ei pidä katsoa läpi sormien tai selitellä. Se on rikollista, siihen on puututtava.

Muistuttaisin myös siitä, että kun työmarkkinajärjestöjen kanssa keskustellaan, niin me tarvitsemme uusia avauksia puuttuaksemme tähän ilmiöön koko valtakunnassa. Yksi tällainen avaus voisi olla esimerkiksi häirintäyhdyshenkilöiden esittäminen työpaikoille silloin, kun siihen on aihetta, tai jopa kaikissa tilanteissa. Tämä on mielestäni asia, jota kannattaa edistää.

Ja kun me puhumme seksuaalisen väkivallan ehkäisystä, minä muistuttaisin, että seksi ilman suostumusta on aina väkivaltaa. Se on täällä noussut muissakin puheenvuoroissa esiin. Tätä tosiasiaa eivät muuta flirttailu, lyhyt hame, humala tai yhteinen parisänky. Sitä eivät muuta sukupolvierot, sitä eivät muuta kulttuurierot. Olennaista on myös se, että meidän rikoslakimme saataisiin korjattua vastaamaan tätä asiaa.

15.15 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelualoite seksuaalisesta häirinnästä on paikallaan. Ongelmia ratkotaan keskustelun kautta eikä vaikene-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

malla. On hyvä, että asia on saanut laajamittaista julkisuutta, mutta häirinnän karsiminen esimerkiksi kouluista ja työpaikoilta vaatii käytännön toimia. Kaikilla pitäisi olla mahdollisuus elää ilman häirintää.

Haluan nostaa esille työnantajien vastuun huolehtia työntekijöistään. Seksuaaliseen häirintään tulee ottaa myös suomalaisilla työpaikoilla nollatoleranssi ja pyrkiä viestinnän keinoin ennaltaehkäisemään häirintää. Työnantajien tulisi pyrkiä luomaan sellaiset luottamukselliset palautekanavat, joiden avulla kynnys ilmoittaa häirinnästä madaltuisi. Tämän lisäksi häirinnän uhreille pitäisi löytyä tukea työyhteisöstä ja mahdollisuus ammattiapuun.

Toivon syvästi, ettei häirintä olisi enää ongelma seuraavien sukupolvien aikana. Tähän me voimme vaikuttaa juuri nyt. Seksuaalinen häirintä, kiusaaminen, toisen alistaminen — näitä ei pidä sallia ollenkaan. Asennekasvatus lähtee jo kodeista.

Lisäksi edustaja Meri nosti esille vammaiset, [Puhemies koputtaa] vanhukset, lapset, kuten edustaja Tavio maahanmuuttajanaiset. Heidän asemansa on vaikea tässä tilanteessa.

15.16 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sain uutena kansanedustajana vuonna 2011 osallistua uusien kansanedustajien perehdytykseen, jonka yhtenä osiona käsiteltiin tasa-arvokysymyksiä, näistä tärkeimpänä seksuaalista häirintää. Kun tämä osio alkoi, kaikki miesoletetut uudet kollegani ryntäsivät kahville yhtä lukuun ottamatta. Vuonna 2015 vastaavassa perehdytyksessä uudet kansanedustajat eivät saaneet edes mahdollisuutta valita, koska tasa-arvo-osio oli poistettu aikapulaan vedoten.

Minun mielestäni tämä kertoo hirveän hyvin siitä, mikä se kulttuuri tässä talossa on. Me tiedämme, että seksuaalista häirintää tapahtuu täällä. Me kaikki olemme sitä mieltä, että se ei ole hyvä juttu. Minä en tiedä täällä yhtään, joka kannattaisi seksuaalista häirintää. Siitä huolimatta se ei ole meidän prioriteettilistalla tässä talossa sellaisella paikalla, missä sen kuuluisi olla, että tämä olisi esimerkillinen [Puhemies koputtaa] työyhteisö Suomessa.

15.17 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu, jota olemme täällä käyneet toisiamme arvostaen ja hienolla tavalla tärkeästä asiasta, kertoo, että edustaja Haataisen aloite on ollut tosi tärkeä. Varmaan rakenteissa, asenteissa, arvoissa löytyy paljon lähdeä muuttaa tapojamme, mutta lainsäädännölläkin voidaan tehdä. Meillä on tasa-arvolaki, joka lähtee siitä, että edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa, miesten ja naisten välistä keskinäistä tasa-arvoa ja kunnioitusta.

Nyt kun tämä pyöreän pöydän tapaaminen järjestetään, mitä arvostan, niin on yksi ajatus vietäväksi sinne. Tasa-arvolaki mahdollistaa ja edellyttää, että kaikilla työpaikoilla on tasa-arvosuunnitelma, jos on yli 30 työntekijää. Voisiko ajatella, että näihin tasa-arvosuunnitelmiin liitetään seksuaalista häirintää koskeva osio, joka näkyy siinä suunnitelmassa, ja tehtäisiin myöskin siihen liittyvä ohjelma työpaikoilla? Tällä voisi olla keskustelua avaava, rakentava ja tavallaan siinä yhteisössä ennakoivaa [Puhemies koputtaa] työtä edistävä vaikutus.

15.18 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seksuaalinen häirintä ja ahdistelu ovat tuomittavia, tapahtuivat ne kaduilla, kapakoissa tai kodeissa tai työpaikalla, vaikkapa täällä eduskunnassa, hierarkkisessa organisaatiossa, jossa ne ovat erittäin moitittavia, koska usein uhri on alisteisessa asemassa. Samoin moitittavia, erityisen moitittavia, ovat ne silloin, kun puhutaan lapsista. Edustaja Kiuru jo puhui urheilusta, ja erityisen moitittavia ja hävettäviä ne ovat silloin, kun lasta käytetään hyväksi esimerkiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

valmentajan toimesta. Tosiasia on, että nuoret naiset ovat suurin joukko, joka joutuu seksuaalisen ahdistelun ja häirinnän uhriksi. Se on tosiasia, mutta pelkään, että meillä on paljon poikia ja tyttöjä ja piilorikollisuutta, jossa on vakavia seksuaalisia hyväksikäyttäjiä ole-massa.

Me tulimme oikeusministerin kanssa suoraan seminaarista, jossa käsiteltiin myös seksuaalista ahdistelua ja seksuaalirikoksia. Arvoisa oikeusministeri, näettekö, että rikoslain 20 lukua, jossa seksuaalirikoksia käsitellään, olisi syytä päivittää ja tarkastella laajempänä kokonaisuutena?

15.20 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lämmin kiitos edustaja Haataiselle erinomaisesta keskustelualoitteesta. Siihen ja sinun ehdotuksiisi on helppo yhtyä. Meidän täytyy tehdä kaikkemme, jotta tämä häirintä ja ahdistelu saadaan loppumaan, ja meidän täytyy pystyä myös vaikuttamaan asenteisiin, koska tässä kulttuurissa selvästi on vääristyneitä asenteita naisia ja tyttöjä kohtaan mutta myös miehiä kohtaan.

Kouluterveyskyselyn mukaan todellakin 8.—9.-luokkalaisista tytöistä 30 prosenttia ja pojista 12 prosenttia on kokenut seksuaalista häirintää viimeisen vuoden aikana. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten häirintä on vieläkin yleisempää. Tutkimuksen mukaan yli 80 prosenttia transnuorista on kokenut häirintää. Tämä on äärettömän surullista ja vakavaa, koska kysymys on nuorista ihmisistä ja heidän terveestä kehityksestään.

Sitten minä toivoisin vielä, että me uhraisimme pari ajatusta globaalisti niihin tyttöihin ja naisiin, miljooniin, jotka joutuvat hyväksikäytetyiksi, ostetuiksi ja myydyiksi ilman mahdollisuutta [Puhemies koputtaa] koskaan elää tervettä elämää.

15.21 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuodelta 2009 olevan MLL:n kyselyn mukaan yläkoululaisista tytöistä 12 prosenttia koki viikoittaista sanallista seksuaalista häirintää kouluissa. Kerran kuussa häirittiin 40:tä prosenttia, ja fyysistä häirintää joka viikko koki 7 prosenttia tytöistä. Nämä lukemat ovat käsittämättömän korkeita, ja on ihan selvää, ettei yhdenkään lapsen tai nuoren tulisi joutua kokemaan seksuaalista häirintää varsinkaan kouluissa.

Paitsi että häirintään tulee puuttua nykyistä paremmin, tulee myös miettiä, miten sitä voidaan ehkäistä ennalta. Pienten lasten seksuaalikasvatus eli kehotunne- ja turvataitokasvatus on osa lapsen terveen kasvun ja kehityksen tukea, ja se kuuluu uusiin valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Käytännössä tämä ei kuitenkaan vielä toteudu. Kehotunnekasvatuksen taidot ovat kuitenkin tärkeitä myöhempää elämää varten, ja ne osaltaan luovat edellytyksiä sellaiselle maailmalle, jossa lapset ja nuoret kasvavat tasapainoisiksi aikuisiksi ja jossa seksuaalista häirintää on helpompi torjua. Kehotunnekasvatus on yksi tie seksuaalisen häirinnän vähentämiseen, ja toivon, että hallitus nyt varmistaisi, että ihan jokainen lapsi ja nuori Suomessa [Puhemies koputtaa] pääsee osalliseksi keho-tunnekasvatuksesta.

15.22 Tiina Elovaara sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edelliselle kollegalle — tuen vahvasti tämän tyyppisen sisällön lisäämistä opetussuunnitelmaan.

Toivoisin, että keskittyisimme keskustelussa syihin ja ratkaisuihin, kuten myös edustaja Saara-Sofia Sirén aiemmin pyysi. On sanottava ääneen, että moni, joka ahdistelee tai häiritsee, on kokenut itse samaa. Tämä ei ole puolustuspuheenvuoro, tämä on tosiasia. Tarvit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

semme lisää varoja Rikosseuraamuslaitokselle, tarvitsemme lisää varoja mielenterveys-työhön ja myös niiden ihmisten auttamiseen, joilla on tämäntyyppisiä ajatusvääristymiä.

Toivon myöskin, että eduskunta laatii toimintaohjelman tänään tulleen tutkimuksen johdosta — puhemiesneuvosto, eduskuntaryhmien puheenjohtajat, kuulette tämän.

15.23 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan erinomaista, että olemme täällä keskustelualoitteen johdosta keskustelemassa tästä tärkeästä aiheesta, mutta vielä paljon tärkeämpää on se, että tämä keskustelu virisi kansalaisyhteiskunnassa sosiaalisen median kautta. Monet näistä täälläkin esiin tulleista ongelmista ovat sentyyppisiä, että vaikka meillä on rikoslainsäädäntöä, seksuaalisen häirinnän tunnusmerkistököän ei kata kuitenkaan kaikkea sellaista toimintaa, joka on paheksuttavaa ja väärin. On hyvä, että tästä keskustellaan ja kynnys toimia väärin nousee tätäkin kautta. Siis kaikkia näitä ongelmia ei lainsäädännönkään kautta pystytä ratkaisemaan. Kysymys on pitkälti toimintakulttuurista, siitä, mikä koetaan hyväksyttäväksi käyttäytymiseksi, hyvistä tavoista, moraalisaännöistä, ja näihin nyt on tämänkin kansalaiskeskustelun kautta kiinnitetty huomiota Suomessa ja ympäri maailmaa, ja tämä on erinomainen asia. Rohkaskoon tämä myös kaikkia sivullisia puuttumaan, jos törmäämme tällaiseen, ja sanomaan, että tuo ei ole oikein, tuo pitää lopettaa.

15.24 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että tämä sali on yksimielinen siitä, että tällainen keskustelu tarvittiin ja että tämä keskustelu on arvokasta. Valitettavasti olen silti kuullut väitteitä, että Me too -kampanja on mennyt yli, överiksi — minusta näin ei suinkaan ole. Sellaiset väitteet ovat täysin vähättelelyä ja ongelman kieltämistä. Meidän tässä salissa ja yleisestikin Suomessa kaikkien on tunnistettava ja tunnustettava seksuaalinen häirintä ilmiönä ja pyrittävä toimimaan kaikin keinoin, jotta se saadaan poistettua. Me olemme sitoutuneet nollatoleranssiin koulukiusaamisen, väkivallan ja vihapuheen suhteen ja sitoutuneet myös puuttumaan niihin. Aivan samalla tavalla me tarvitsemme tätä sitoutumista ja puuttumista seksuaalisen häirinnän kohdalla. Olen erittäin iloinen ministeri Häkkäsen puheenvuorosta ja siitä, että kiinnitätte huomiota erityisesti valta-aseman väärinkäyttöön. Ja tässä on jo mainittu lasten seksuaalinen hyväksikäyttö — siinä on kyse luottamussuhteen [Puhemies koputtaa] rikkomisesta totaalisesti, ja se on mitä raukkamaisin teko.

15.25 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Den här internetkampanjen har på ett förbluffande sätt avslöjat hur många som har gått och burit på sig och med sig så mycket under så lång tid. En vecka, ett år, en evighet, kanske hela sitt liv. Och därför har dammen faktiskt nu brustit och nu är det sanningen som flödar, och vi ska hoppas att den flödar tills dammen är tom.

Puhemies! Kysymys on itse asiassa loppujen lopuksi pitkälti vääristä asenteista. Ne oikeat asenteet lähtevät siitä, että osaamme kunnioittaa toisiamme, toistemme koskemattomuutta, kiinnittää huomiota kielenkäyttöön, noudattaa ihan normaaleja käytöstapoja kanssakäymisessä muitten ihmisten kanssa. Jokainen meistä kantaa tästä oman vastuunsa. Ne asenteet vinoutuvat jossain. Vanhemmilla on oma vastuunsa, koululla, vapaa-ajan järjestöillä, toiminnanohjaajilla, valmentajilla, [Puhemies koputtaa] medially, koska se yhteiskunnan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

seksualisoituminen syntyy jossain julkisuudessa. Tässä jokaisella, myöskin medialla, on oma vastuunsa.

15.27 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiusaamisen ja häirinnän ensimmäinen aste ovat sanat. Tiedämme, että elämme varsin ulkonäkökeskeisessä yhteiskunnassa, ja tuossa on se ensimmäinen askel, jolla voimme jokainen syyllistyä kiusaamiseen tai sen toisen häirintään. Me arvioimme toistemme ulkonäköä tietämättä syytä taustalla, onko sairauksia, lääkityksiä ja niin poispäin. Se on loukkaavaa.

Se, mikä on hienoa, on se, että eduskunnassa tässä keskustelussa on paljon miehiä. Naapurivaltiossa Ruotsissa näin ei tapahtunut, kun aiheesta keskusteltiin — tästä arvostus teille.

Kuten täällä keskustelussa on tullut esille, valitettavasti myöskään pojat eivät ole häirinnästä vapaita. Ei ole erikoinen asia, että äidin ikäinen ihminen alkaa jossakin juhlassa vinkkailemaan komealle nuorellemiehelle tai kaappaa tämän väkisin tanssiin vastoin nuoremiehen tahtoa. Sen vuoksi, kun puhumme tasa-arvoisesta [Puhemies koputtaa] yhteiskunnasta, on tärkeää muistaa, että häirintään [Puhemies koputtaa] syyllistyvät molemmat sukupuolet.

15.28 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ihan ensiksi kiittää kaikkia keskustelijoita arvokkaista puheenvuoroista ja hallitusta niistä toimista, mihin se on ryhtynyt.

Itse ajattelen, että meidän tärkein toimi on tarkastella niitä rakenteita ja sellaista lainsäädäntöä, jotka tällä hetkellä luovat eriarvoisuutta, epätasa-arvoa, jotka jaottelevat ihmisiä erilaisiin ryhmiin ja antavat heille eri määrän oikeuksia, jotka leimaavat, jotka luovat stigmaa, jotka sitä kautta luovat tilaa, joka mahdollistaa myöskin seksuaalisen häirinnän ja seksuaalisen väkivallan. Silloin on tärkeää nostaa esille haavoittuvat ryhmät: lapset, nuoret, vammaiset, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ihmiset. Konkreettinen esimerkki tästä on translaki, joka edelleen odottaa uudistamistaan ja joka räikeällä tavalla loukkaa ihmisen koskemattomuutta ja oikeutta omaan kehoonsa. Tämä on muutos, minkä me voimme ihan aidosti tässä salissa yhteisesti tehdä ja merkittävällä tavalla viedä eteenpäin oikeuksia ja myöskin suojella kaikkien koskemattomuutta ja aidosti sanoa, että jokaisen ihmisen kohdalla me teimme kaikkemme, [Puhemies koputtaa] että jokainen saisi elää häirinnästä vapaana.

15.29 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiljaisuus on murrettu, onneksi. Koska kyse on kulttuurisesta ilmiöstä, vallankäytöstä ja epätasa-arvosta, vaatii siihen puuttuminen ja sen muuttaminenkin kulttuurin muuttamista. Kulttuuri taas muuttuu keskustelun, esimerkin ja sääntöjen kautta.

Myös eduskunnassa ilmenee valitettavasti seksuaalista häirintää. Siihen on puututtava, ja siitä on puhuttava, se on meidän velvollisuutemme täällä.

Arvoisa puhemies! Yksittäisellä mahtikäskyllä tätä ilmiötä ei saada lopetettua, mutta on tärkeää pohtia myös lainsäädännöllisiä keinoja. Olisi pohdittava raiskauksen ankkuroiden suostumuksen puutteeseen sekä työnantajien työsuojelu- ja tasa-arvosuunnitelman velvoitteiden tiukentamista. Koulujen toiminnassa täytyy olla matala puuttumiskynnys kaikkien seksuaaliseen häirintään, ja opetussisällöissä tulee kasvattaa lapsia ja nuoria omien ja toisten rajojen kunnioittamiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

Arvoisa puhemies! Me emme voi [Puhemies koputtaa] enää vaieta, emmekä me enää vaikene.

15.30 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiusaaminen, ahdistelu, seksuaalinen ahdistelu — tai jopa hyväksikäyttö — ovat aina tuomittavia. Ihminen alistuu, hän vetäytyy, hän vaikenee. Pyytäisinkin hallitusta selvittämään, mikä mahdollinen osuus meidän mielenterveysongelmissa tänä päivänä juontuu seksuaalisesta ahdistelusta, hyväksikäytöstä tai näihin verrattavista asioista. Se luku ei välttämättä ole kovin pieni. Siksi nyt on todella muuallakin kuin eduskunnassa hyvä keskustella ja syytä keskustella ilmiöstä, niin urheilujärjestöissä kuin uskonnollisissa yhteisöissä. Monesti siellä on vaikenemisen kulttuuri, jopa anteeksi antamisen kulttuuri, sitäkään ei tule hyväksyä.

Ihmisarvo, ihmisyyys — ne ovat loukkaamattomia, ne ovat aina ensisijaisia. Arkkipiispa sanoi itsenäisyyspäivän jumalanpalveluksessa, että meidän on katsottava toista ihmisen tasolla. Se on ihmisyyttä, se on tasa-arvoa, se on sydämen sivistystä.

15.31 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikenlainen häirintä, on se sitten henkistä, fyysistä tai psyykkistä, on väärin ja tuomittavaa. On nollatoleranssi, mutta tarvitaan yhteisiä tekoja, jotta on toimintakulttuuria puuttua, että yhdessä osoitamme niin lainsäädännön tasolla, työ- ja harrasteyhteisöissä kuin vapaa-ajalla sekä perhepiirissä, ettei väärä käytös ole hyväksyttävää vaan siihen on puututtava.

Kiitos Me too -kampanjan ja muiden kampanjoiden sekä aloitteen, jonka itsekkin allekirjoitin, laatijoille sekä hallitukselle asiaan paneutumisesta.

Valitettavasti seksuaalista häirintää tapahtuu myös poissa muiden silmistä, yksityisesti, muun muassa netin, sosiaalisen median ja muiden suorien viestintävälineiden kautta. Vaikka esimerkiksi sosiaalisen median osalta todistusaineisto on helpostikin jäljitettävissä ja kerättävissä, kyseessä on asianomistajarikos. Kysyisinkin: Voitaisiinko tätä arvioida sisäministeriössä ja oikeusministeriössä uudelleen? Olisiko näissä tapauksissa mahdollisuus nostaa syyte muilta tahoilta kuin asianomistajan osalta? Eli asia tulisi virallisen syytteen alaiseksi. Edustaja Ruoho on tehnyt tästä myöskin lakialoitteen vuonna 2016. [Puhemies koputtaa]

Olemme lisänneet, onneksi, henkilöresursseja muun muassa nettipoliisitoimintaan. Jos kyse olisi [Puhemies koputtaa] asianomistajarikoksen sijaan virallisen syytteen alaisesta rikoksesta, voitaisiin saada räikeimmät viesti- ja sometapaukset mahdolliseen [Puhemies koputtaa] syyteharkintaan ja tutkintaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pidetään kiinni minuutin vastauspuheenvuoroajasta, niin että ehdimme ottaa vielä muutaman vastauspuheenvuoron.

15.33 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisrauha on vanha käsite Pohjolassa, ja jo ensimmäiset naiset, jotka tulivat valituksi eduskuntaan, puhuivat naisten katurauhasta. Olisiko nyt aika, olisiko tämä Me too -kampanja se riittävän väkevä voima, joka tekisi lopun seksuaalisesta ahdistelusta, seksuaalisesta häirinnästä? Olisiko nyt jo aika?

Me kansanedustajat vaikutamme asenteisiin, me vaikutamme ilmapiiriin, mutta me vaikutamme myös lainsäädäntöön. Ja lainsäädännössä on kieltämättä sitten ensimmäisten naiskansanedustajien tapahtunut paljon. Seksuaalinen ahdistelu, fyysinen sellainen, on jo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

laissa, mutta sanallinen häirintä ei. Monet naiset kohtaavat erilaista huorittelua, kuten suvakkihuorittelua netissä, ja myös kadulla ulkonäköä arvostellaan. Oikeusministeri Häkkinen, voisitteko te ajatella, että myös tällainen sanallinen sukupuoleen kohdistuva häirintä tulisi laissa kriminalisoiduksi?

15.34 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tuppurainen totesi saman asian, jonka minäkin halusin tuoda esille. Meillä on rikoslaissa rangaistavaksi säädetty sellainen häirintä, joka sisältää koskettelua, siis käpälöintiä. Mutta sellainen toistuvakaan häirintä, joka ei sisällä käpälöintiä, ei ole meillä rangaistavaa. Sitä voidaan työsuojeluasiana tarkastella, mutta se ei suojaa esimerkiksi koululaisia. Tämä muutos olisi mielestäni tärkeä, samoin kuin se, että raiskauskriteeristössä rikoslaissa kriteeriksi otettaisiin yksinkertaisesti suostumuksen puute.

Mutta haluaisin tuoda esille sen, miksi tämän asian laajuus on tullut niin monille yllätyksenä, miksi niin moni on vaiennut. Se on juuri niin kuin edustaja Raassina totesi: niin moni on saanut niin pahasti turpiin, on tullut suunnilleen lynkatuksi silloin, kun on ottanut näitä asioita esille. Silloin, jos me oikeasti haluamme nollatoleranssin, meidän pitää tukea ja auttaa myöskin niitä ihmisiä, [Puhemies koputtaa] jotka ottavat esille seksuaalisen häirinnän.

15.35 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seksuaalisesta häirinnästä ei ole pitkä askel seksuaaliseen hyväksikäyttöön, ja erityisesti huolestuttaa se, että lapset eivät voi välttää pornografian ja monen muun materiaalin päätymistä jopa heidän älypuhelimiansa.

Näihin ylilyönteihin syylistyivät usein myös yritykset. Eräs saamani palaute koski sellaista, että eräs äiti meni pienen lapsensa kanssa liikkeeseen ostamaan petivaatteita ja yllätyksekseen hän huomasi, että siellä takaseinällä roikkui suuri Finlaysonin lakana, jossa oli tällainen Tom of Finlandin niin sanottu taideteos, jossa mies alastomana esitti ylpeänä elintään, ja äiti hämmästyneenä meni tietenkin sanomaan, että miten te kehtaatte pitää tällaisia julkaisuja täällä seinällä, kun tämä on perhekauppa. Hän ei saanut poistettua millään muulla uhkauksella sitä lakanaa sieltä kuin sanomalla, että hän tekee rikosilmoituksen lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Toinen esimerkki koskee sitä, että kuka tarvitsee nahkahousuisia homomiehiä kahvipaketeissaan, kun mennään ostamaan elintarvikkeita.

Nämä pienet esimerkit vain kertovat siitä, että suomalaisessa yhteiskunnassa on tapahtunut muutos. Meille tuputetaan tätä seksuaalisuutta joka paikassa, ja mielestäni [Puhemies koputtaa] näin ei tulisi olla. Meidän tulisi tuntea vastuumme niistä rajoista, missä sitä esitetään.

15.36 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen aivan samaa mieltä edustaja Toivolan kanssa. Aivan kaikki lainsäädäntö ei ole valmis, translaki on muutettava. Me too -kampanjan seurauksena olemme valitettavasti nähneet, että seksuaalista häirintää on maassamme joka puolella eri työpaikoilla, harrastuksissa ja kouluissa. On todella hyvä, että asia on tuotu esille, koska jokaisella häirinnän kohteeksi joutuneella pitää olla keinot puuttua häirintään ja usko siihen, että näihin väärinkäytöksiin herätään ja ne saadaan loppumaan. Heille, jotka toimivat väärin, tämä keskustelu ja kannanotot ovat selkeä viesti siitä, että niin ei voi Suomessa eikä missään muuallakaan toimia. Tiedän tästä talosta tapauksen, jossa häirintä on loppunut Me too -kampanjan alettua. Asenteiden täy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

tyy muuttua. Viimeistään tästä lähtien on oltava selvää, että seksuaalisesta häirinnästä jää kiinni. On kyse toistemme arvostuksesta. Ollaan oikeasti kohteliaita toisillemme, arvostetaan toisiamme.

15.38 Jaana Laitinen-Pesola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itse työskennellyt ammattialalla eli hoitotyössä, missä arvostelu, nimittely, ulkonäön kommentointi ja jopa fyysisen koskemattomuuden rikkominen on ikävä kyllä tavallista. Siihen syyllistyvät sekä kollegat että potilaat. Siihen syyllistyvät miehet ja naiset, ja häirintää kokevat sekä miehet että naiset. On erittäin ahdistavaa, että ei saa tehdä työtään rauhassa. Vaikka syy onkin aina ja vain siinä ihmisessä, joka päättää ahdistella ja käyttää fyysistä ja henkistä väkivaltaa toista alistaakseen, tarvitaan esimerkiksi työpaikoille lisää pelisääntöjä ja ratkaisumalleja. Työpaikoilla on käyttäydyttävä asiallisesti. Onkin erittäin hyvä, että työmarkkinajärjestöt kutsutaan mukaan tähän urakkaan ja tekemään työpaikoistamme parempia, vaikka loppujen lopuksi ratkaisu kyllä on jokaisessa meissä itsessämme, siinä, miten me käyttäydymme toisiamme kohti.

15.39 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seksuaalinen häirintä on yleisintä siellä, missä asenteet ja rakenteet ylläpitävät epätasa-arvoa miesten ja naisten välillä. Mitä suurempaa on tuo epätasa-arvo, sitä todennäköisempää on, että seksuaalista häirintää esiintyy ja sitä koetaan. Tasa-arvon puute ilmenee alistavina valtarakenteina. Alistavat valtarakenteet siirtyvät myös ihmissuhteisiin. Seksuaalinen häirintä on yksi alistamisen muoto. Seksuaalisen häirinnän nollatoleranssi ei heikennä ujojen poikien mahdollisuuksia solmia kontaktia. Epävarmuutensa kanssa kamppaileva ujo poika on kovin kaukana asemasta, jossa hän haluaisi tai kykenisi alistamaan yhtään ketään.

Puhemies! Seksuaalisen häirinnän nollatoleranssi ei estä meitä ihmisiä kohtaamasta toisiamme tasa-arvoisina halaamalla, poskisuudelmin tai koskettamalla. Se ei kiellä meitä katsomasta toisiamme silmiin samalta tasolta, tasa-arvoisina, ystävällisesti, kannustavasti ja rakastavasti. Mutta, puhemies, seksuaalisen häirinnän nollatoleranssi kieltää meiltä halveksivan puheen miehistä, naisista ja seksuaalisuudesta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraavat debattipuheenvuorot: Parviainen Ulla, Jokinen ja Haatainen, ja sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro. Sen jälkeen keskustelu on päättynyt.

15.40 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunta on todellakin työpaikka, ja me olemme tässä keskustelussa tuoneet selväksi sen, että täällä on nollatoleranssi. Meiltä eduskunnasta löytyy todella hyvä ohje, "Ohje epäasiallisen kohtelun ja häirinnän estämiseksi". Siinä on kuvattu hyvin tarkkaan, mitä tarkoitetaan häirinnällä.

Nyt esitän kysymyksen siitä, kun vuonna 2015 kukaan syrjintää ja seksuaalista häirintää kokeneista henkilöistä ei ole vienyt asiaa eteenpäin. Kysymys kuuluu: miksi tästä asiasta ei kerrota työnantajan edustajalle, työsuojeluun tai esimerkiksi työterveyshuoltoon? Meidän pitää löytää ne keinot, millä madalletaan kynnystä tämän asian eteenpäinviemiseksi, että tämä asia saadaan kuntoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

15.41 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seksuaalinen häirintä loukkaa ihmisen henkistä ja fyysistä koskemattomuutta, joka on täysin jakamaton arvo. Seksuaalinen häirintä on vastenmielinen ja täydellisesti tuomittava ilmiö, jota on aivan liian pitkään ollut yhteiskunnan eri aloilla, niin kodeissa, työpaikoissa kuin harrastuksissakin, ja on hyvä, että nyt tästä asiasta keskustellaan. On välttämätöntä, että tämä ilmiö tuomitaan täysin ja haetaan keinoja, joilla se kitketään vähitellen pois yhteiskunnasta ja ihmisten elämästä.

Kaikkia ihmisiä, niin tyttöjä, naisia, poikia kuin miehiäkin, tulee tukea ja rohkaista tuomaan esiin näitä tapauksia, jotta ne saadaan käsittelyyn ja pois. Jokaisella ihmisellä on oikeus päättää omasta seksuaalisuudestaan ja elää ilman pelkoa siitä, että häneen kohdistuu häirintää.

Kokoomuksen eduskuntaryhmässä on keskusteltu tästä asiasta. Kokoomuksen eduskuntaryhmä tuomitsee täysin kaikenlaisen seksuaalisen häirinnän ja on valmis tukemaan kaikkia niitä keinoja, joilla tätä asiaa kitketään pois.

15.42 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän kaikkia kollegoita tästä hyvästä keskustelusta. Tämä on arvokasta siitä syystä, että tämä keskustelu osoittaa, että pystymme yhdessä antamaan selkänöjan ja tuen sille, että seksuaalinen häirintä voidaan kitkeä maastamme. Kiitos myös hallitukselle, että olette ryhtyneet toimenpiteisiin. Ministeri Lindström sanoi, että tärkeintä ei ole vain tämä keskustelu vaan se, että on tavoite, jolla pääsemme päämääriin — olen aivan samaa mieltä. Kiitos kaikille näistä hyvistä puheenvuoroista.

Suurin kiitos kuuluu kuitenkin niille naisille, jotka ovat rikkoneet tämän hiljaisuuden ja ovat pistäneet itsensä likoon ja kertoneet sen, mistä he ovat vuosikaudet vaienneet, sillä jokaisella ihmisellä pitää olla oikeus koskemattomuuteen, elää rauhassa. Tämä keskustelu on vahvistanut sen, että me haluamme kaikki olla yhdessä muuttamassa ja tekemässä suurta asennemuutosta ja käytöstapojen muutosta Suomessa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

15.43 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Täällä on kuultu paljon arvokkaita ja rohkeita puheenvuoroja. Minusta tuntuu, että tästä keskustelusta jää jälki — tähän taloon, meihin kaikkiin ja toivottavasti myös suomalaisen yhteiskuntaan. Tämä keskustelu on osoittanut minusta poikkeuksellisen rikkaalla tavalla tämän vastenmielisen ilmiön moninaisuuden. Tämä keskustelu palaa valtarakenteisiin, hiljaiseen hyväksyntään, vaikenemiseen, välinpitämättömyyteen ja myös naisen asemaan yhteiskunnassamme.

Erityisen arvokasta on ollut usean puheenvuoron näkökulmat lasten, nuorten ja haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten huomioimisesta. On hyvä myös, että emme ole puhuneet vain työelämästä ja oppilaitoksista emmekä edes kodeista, vaan olemme puhuneet harrastamisesta, vapaa-ajasta, ja todenneet, että kaikkialla, missä seksuaalista häirintää tapahtuu, se on menneen maailman hommaa. Näin ei sovi jatkaa.

Minusta tämä keskustelu — jossa on viitattu myös tämän ilmiön globaaliin taustaan, siis tämän keskustelun herättäneen Me too -kampanjan taustaan — on ollut globaali silta maailman naisten välille, ja keskustelu on onneksi päätynyt koskemaan myös kaikkia sukupuol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2017 vp

lia kohtaan kohdistunutta häirintää. Kaikki asiaan omassa elämässään törmänneet tietävät, että keho muistaa ja mieli muistaa.

On hyvä huomioida ehkä tässä keskustelussa toistaiseksi pieneen asemaan jäänyt sosiaalisen median tuoma muutos, uusi areena, jossa seksuaalista häirintää ja ahdistelua niin sanoin kuin kuvin voi tapahtua. Tähän ei tarvita enää kasvokkaista kohtaamista. On uusi areena, jossa pitää tehdä yhtäläisesti työtä.

Hallituksen puolesta kiitän konkreettisista esityksistä keskustelussa niin työelämään kuin muuhunkin liittyen, ja myös näihin oikeudellisiin kysymyksiin varmasti palataan, joita keskustelussa nousi esiin. Kiitämme myös hallituksen puolesta keskustelualoitteesta edustaja Haataista. Totean, että tämä palaa pohjimmiltaan sittenkin lainsäädäntöön, toimenpiteisiin mutta kaikkein eniten käytöstapoihin ja sydämen sivistykseen.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.